

BAB V

KACINDEKAN

5.1 Kacindekan

Istilah-istilah dina kasenian Jigprak di Désa Situ Ilir Kecamatan Cibungbulang Bogor mangrupa hiji tarékah pikeun nyieun alternatif bahan ajar. Iwal ti éta boga maksud sangkan peserta didik bisa leuwih apal kana sagala rupa istilah nu aya hususna dina widang kasenian.

Iwal ti éta, ayana panalungtikan ngeunaan istilah dina kasenian Jigprak bisa dijadikeun pangdeudeul kana kamekaran basa Sunda. Patalina jeung bédana harti nu dipaké ku masarakat awam jeung palaku seni kasenian Jigprak. Nyoko kana sakabéh prosés panalungtikan, kapanggih sababaraha istilah dina kasenian Jigprak.

Dumasar kana rumusan masalah, panalungtikan ieu ngahasilkeun sababaraha kacindekan, di antarana:

- 1) Luyu jeung rumusan masalah kahiji nya éta prak-prakan kasenian Jigprak bisa disusur ngaliwatan tilu bagéan; a) Bagéan ka hiji nya éta bubuka atawa dina kasenian ieu disebutna nyarungsa. Nyarungsa nya éta kaparigelan dina ibing bubuka. Sangkan leuwih boga ma'na, pangibing mawa lawon bodas beureum jeung hideung. Sarta maké properti topéng pentul; b) dongéng dina prakna nya éta drama nu dibeungkeut ku unsur komédi jeung sindir sangkan nu hadir dina pintonan ngarasa diélingkeun kalawan sopan. Dipungkas ku Pangabaran; c) pangabaran nya éta pinton kamonesan batiniah. Lamun disaruakeun jeung kagiatan kasenian atawa kabudayaan séjén, pangabaran méh sarua siga debus di Banten, sabab nyoko kana kamonesan dina maké pakarang sarta beling. Kitu ogé dina hal ritual tradisi, sérén taun jeung sedekah bumi minangka tradisi taunan nu diayakeun ku padépokan ieu. Runtuyana ngaromat atawa ngadu'a maké basa Sunda, Babakti atawa gawé

- hadé sangkan némbongkeun rasa hormat ka karuhun, saraséhan, dipungkas ku jiarah.
- 2) Sakumaha rumusan masalah kadua, yén dina kasenian Jigprak kapanggih 52 istilah nu dipaké dina kasenian Jigprak. Tina 52 istilah éta, dipasing-pasing deui dumasar kana bagéan nyarungsa aya 15 istilah, di bagéan dongéng kapanggih lima istilah, tuluy di bagéan pangabaran aya genep istilah, di bagéan ritual aya 12 istilah nu dipaké, sedengkeun dina bagéan waditra nu dipaké, aya 10 istilah. Dina harti kecap Jigprak jeung bagéana kapanggih opat istilah nya éta *jigprak, nyarungsa, dongéng, jeung pangabaran*. Dina bagéan nyarungsa istilah nu kapanggih nya éta: *babagongan, bubuntutan, cempor, colén, dodot, iket, lawon beureum, lawon bolas, lawon hideung, obor, oray-orayan, pangsi, samping, topéng pentul jeung totopéngan*. Di bagéan dongéng istilah nu kapanggih nya éta: *demang, knéron, sundung, ulis jeung upas*. Di bagéan pangabaran istilah nu kapanggih nya éta: *almadat, bedog, bogem, kadugalan bedog, kékéncéng jeung tusuk jara*. Istilah nu kapanggih dina ritual tradisi nya éta: *babakti, beubeutian, buah, endog, jiarah, kopi, lauk, ngaromat, paré, parukuyan, saraséha jeung, tumpeng*. Sarta nu pamungkas di bagéan waditra, kapanggih istilah saperti: *bonang, gendang, goong, kacapi, karinding, kendang, rebab, suling, tarompét jeung terebang*. Ogé kapaluruh aya 40 istilah nu kaasup ikon, dalapan simbol sarta opat indéks.
  - 3) Aspék budaya nu nyampak dina kagiatan kasenian Jigprak bisa dikategorikeun ku a) kasenian, b) sistem réligi, c) organisasi sosial, d) basa, jeung e) sistem pakakas jeung téhnologi. Dina sistem réligi, dongéng mangrupa salahiji bentuk dakwah di désa Situ Ilir utamana di kampung Babakan. Dongéng mimitina disebut salaku média dakwah pikeun ulama di désa Situ Ilir. Ngaliwatan sababaraha carita, dakwah Islamiyah bisa ditepikeun kalawan masarakat nu awam bisa ngarti kana maksud sarta ma’na dakwah éta. Ti dinya, aspék dakwah teu dileungitkeun tapi ésensi kaagamaan geus dileungitkeun leuwih nyoko kana kritik kawijakan. Dina organisasi sosial, masarakat bisa mikawanoh kana sesebutan gelar atau

silsilah mangsa kademangan ngaliwatan dongéng. Ku sabab dina bagéan dongéng disebutkeun yén dina kademangan aya a) demang, b) ulis, c) upas, jeung d) masarakat awam. Sedengkeun dina unsur basa, iwal ti makéna basa di kasenian Jigprak, kapanggih ogé sababaraha babasan jeung paribasa nu aya patalina jeung kasenian nya éta, a) asa ditabeuh, b) goong nabeuh manéh, c) dogdog pangréwong, d) langka ditabeuh, e) nu burung diangklungan, nu gélo didogdoran, nu édan dikendangan, jeung f) ngadu angklung di pasar. Dina unsur pakakas jeung téhnologi, kapanggih yén pakakas nu dipaké bisa dibagi ku dua bagéan nya éta bagéan tatabeuhan jeung bagéan pintonan. a) Bagéan tatabeuhan: terebang, karinding, bonang, goong, kendang jst. Mangrupa parabot pikeun barangjieun pintonan dina bagéan waditra. Pakakas ieu bisa dikategorikeun salaku pakakas tradisional. Disebut pakakas tradisional ku sabab sababaraha alat masih dipaké pikeun mirig pintonan-pintonan kasenian nu aya di urang Sunda hususna. b) Bagéan pintonan: sundung, colén, cempor, knéron, bedog, kujang, beling jst. Parabot-parabot éta dikategorikeun salaku pakakas nu ngarojong kana pintonan nu bakal dilenyepan ngaliwatan *visual* atawa panon. Sundung sundung, colén, cempor jeung knéron mangrupa pakakas nu dipaké ti mangsa bihari. Bedog jeung kujang sanajan asupna kana pakarang, tapi dina kasenian ieu asup kana kategori pakakas tradisional nu ngarojong kana suksésna pintonan ti mimiti nepi ka ahir.

- 4) Sagala rupa istilah nu nyangkaruk dina kasenian Jigprak di Désa Situ Ilir Kecamatan Cibungbulang Bogor bisa dijadikeun alternatif bahan ajar sarta alat évaluasi pikeun mikanyaho kaaktifan jeung ngawanohkeun istilah-istilah nu aya dina widang kasenian umumna, di kasenian Jigprak hususna. Istilah kasenian ieu ogé luyu jeung SKKD maca di SMA/SMK/MA pangajaran basa jeung sastra Sunda kelas XII di poin 12.3.3 nu eusina nya éta maca pedaran ngeunaan kasenian. Ti dinya siswa bisa leuwih maham sarta wanoh kana istilah kasenian ngaliwatan maca pedaran ngeunaan kasenian.

5.2 Saran

Tina hasil panalungtikan aya sababaraha saran pikeun ngaronjatkeun kamampuh sarta pikeun nambahana kandaga kecap peserta didik. Saran nu baris ditepikeun dina ieu panalungtikan di antarana:

- 1) Pikeun mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Daerah, panalungtikan ngeunaan istilah-istilah masih kacida heureut. Sedengkeun kaonjoyan dina panalungtikan istilah-istilah ieu bisa nambahana kandaga kecap boh kahirupan sapopoé, kecap loma jeung kecap wewengkon pikeun kamekaran basa Sunda.
- 2) Pikeun Lembaga Pendidikan
Dipiharep sagala rupa hasil tina panalungtikan bisa dijadikeun bahan tinimbangan sangkan pedaran kasenian Jigprak hususna bisa dijadikeun bahan ajar alternatif. Sabab, dina ieu panalungtikan dipedar ngeunaan ajén palsapah, unsur pendidikan jeung utamana sangkan apal kana istilah dina kasenian Sunda.
- 3) Pikeun Guru
Ku sabab guru mangrupa informan pangdeukeutna ka murid disagédéneun indung jeung bapa, dipiharep guru bisa leuwih kréatif dina nyaluyukeun bahan ajar nu baris ditepikeun ka siswa. Hasil ti panalungtikan, bahan ajar nu medar ngeunaan kasenian geus bisa disebut cocok jeung saluyu jeung SKKD SMA kelas XII.
- 4) Pikeun Pamaréntah
Hususna pikeun pamaréntah provinsi, leuwih hadé unggal kasenian nu aya di Jawa Barat bisa ditalungtik sangkan bisa wanoh leuwih loba ka kasenian Jawa Barat. Hasil panalungtikan bisa dijadikeun tingkesan sangkan generasi ngora bisa leuwih wanoh kana kasenian nu aya di sakuliah Jawa Barat umumna, hususna kasenian di unggal dayeuh atawa kabupatén.

Teu hilap sangkan teu weléh naluntik istilah dina kasenian hususna sabab istilah dina kasenian di Jawa Barat kacida lobana. Dipiharep aya panalungtikan-

panalungtikan nu medar ngeunaan istilah-istilah dina kasenian pikeun nambahana sarta mikawanoh kana sagala rupa kandaga kecap jeung istilah kasenian di Jawa Barat.